

ДОСВІД ЕКОЛОГО-ОСВІТНЬОЇ РОБОТИ РЛП «КІНБУРНЬСЬКА КОСА» З УЧНІВСЬКОЮ МОЛОДДЮ

Форманюк І. В.

Регіональний ландшафтний парк «Кінбурнська коса»

Одним з напрямків роботи регіонального ландшафтного парку (РЛП) «Кінбурнська коса» є еколого-освітня діяльність з учнівською молоддю (Форманюк, 2009; Форманюк та ін., 2008, 2010). Її основою є комплексний підхід до екологічної освіти і виховання, а також безперервність процесу екологічного навчання, яке починається з дитячого садка і продовжується в початковій та середній школах.

Нині еколого-освітній клас парку забезпечений необхідним обладнанням, інформаційними відео і фотоматеріалами про природу Кінбурнської коси та Причорномор'я, а також поповнюється археологічними та історичними експонатами.

На базі еколого-освітнього класу або на території парку, неодноразово проводилися конференції, круглі столи, ролеві ігри, екскурсії, акції, конкурси тощо. Щорічно його відвідують більше 1000 учнів шкіл та малюків з дитячих садків міста та району.

Ці заходи сприяють підвищенню рівня екологічної культури учнів, торкаються їхньої свідомості, ціннісних орієнтацій, мотиваційної сфери. Ефективність екологічної освіти і виховання полягає не тільки в тому, щоб учні могли вивчати й обговорювати екологічні проблеми нашого регіону і шляхи їх вирішення, а й брали активну участь у їх вирішенні. Цьому найбільше сприяє проведення природоохоронних акцій. Наприклад, за ініціативою парку до Міжнародного дня Чорного моря, у рамках природоохоронної акції «Чисте узбережжя», проводився екологічний марафон по прибиранню прибережної смуги Дніпро-Бузького лиману та Чорного моря по маршруту: Козирка – Парутино – Дмитрівка – Іванівка – м. Очаків – Василівка (Кінбурнська коса), в якому у 2009-2010 рр. взяло участь понад 500 учнів шкіл м. Очаків та Очаківського району.

Досвід проведення еколого-освітньої роботи в парку показує, що різноманітні заходи позашкільної роботи з екологічної освіти і виховання взаємно доповнюють один одного, збагачуючи процес навчання і виховання учнів. Саме такий підхід робить навчально – виховний процес не лише пізнавальним і змістовним, а й дає можливість реалізуватися кожному з його учасників.

Саме з цієї метою РЛП започаткував в 2005 р. районний краєзнавче – природничий конкурс «Краю мій рідний!», який був підтриманий відділом освіти виконкому Очаківської міської ради та відділом освіти Очаківської райдержадміністрації. Цей захід визвав зацікавленість школярів і вчителів, став популярним, і тому не тільки продовжує жити, а й знаходить все більше прихильників, як серед дітей, так і серед дорослих. Завдяки цьому, в РЛП виникла ще одна можливість налагодити постійний зворотний зв'язок з учнями та оцінювати ефективність екологічної освіти, пропагувати екологічні знання і виявляти найбільш здібних, активізувати пізнавальну діяльність у галузі природничих наук та історії рідного краю, звернути увагу учасників конкурсу на проблеми охорони навколишнього середовища, збереження історичних пам'яток та ландшафтного біорізноманіття.

Проводиться конкурс в два тури: теоретичний та практичний. Учасники відповідають на запитання згруповані у три блоки: «Жива природа Очаківщини», «Збереження біорізноманіття нашої місцевості», «Пам'ятки історії рідного краю». Кожен учасник конкурсу також виконує творче завдання, зміст якого кожного року змінюється: від визначення «Сіми чудес природи Очаківщини» до розробки листівки на захист природи Кінбурна, або емблеми НПП «Білобережжя Святослава». Кращі творчі роботи учнів використовуються при проведенні природоохоронних акцій у другому турі конкурсу.

Другий тур конкурсу складається з різноманітних завдань, які виконуються у ході пересування по запланованому маршруту на Кінбурнський косі. Наукові співробітники парку та учасники наукових експедицій є ведучими екскурсії. Також учасники конкурсу беруть участь у природоохоронній акції: «Зупинись: Орхідне поле!», або «З турботою про рідний край». За 5 років екологічними стежками Кінбурнської коси пройшли понад 150 учнів.

Форми й методи природоохоронних заходів різні, а мета одна – різнобічна підготовка учнів, здатних визначати, розуміти й оптимально вирішувати екологічні проблеми свого краю, на основі наукових знань, здорового глузду, загальнолюдських досвіду й цінностей.

З метою оцінки ефективності еколого-освітньої діяльності ми на протязі 2008-2011 рр. проводили анкетування учнів 11 кл. шкіл м. Очаків та с. Василівка і с. Покровка, розташованих на території парку (табл. 1).

Таблиця 1

**Результати анкетування 11 кл. ЗОШ м. Очаків
та с. Василівка і с. Покровка**

Запитання	Рік	2008	2009	2010	2011
	Кількість чол.	96	100	106	54
	Відповіді	%	%	%	%
1	2	3	4	5	6
1. Наскільки хвилюють Вас проблеми екології в Україні?	1. Дуже хвилює	70	60	46	40
	2. Хвилює в деякому відношенні	30	40	48	59
	3. Зовсім не хвилює	–	–	6	1
2. Як Ви оцінюєте свій рівень екологічної культури?	1. Високий	0	20	22	21
	2. Середній	70	73	73	74
	3. Низький	30	7	5	5
3. Чи брали Ви участь в запропонованих природоохоронних заходах парку?	1. Так	15	37	43	55
	2. Ні	85	63	57	45
4. Чи відвідували Ви екоосвітній клас РЛП?		20	35	54	59
5. Чи знайомі Ви з діяльністю РЛП «Кінбурнська коса»?	1. Так	37	40	42	42
	2. Частково	36	35	33	34
	3. Ні	27	25	25	24
6. Які Вам відомі місцеві установи, організації, заклади, що займаються природоохоронною діяльністю?	РЛП	65	50	86	89
	Лісгосп, рибінспекція та інші	10	11	3	1

Як видно з табл. 1, кількість учнів одинадятих класів, котрі хоча би раз відвідали екоосвітній клас парку, понад 50 %. Помітне зростання і кількості учнів котрі брали участь в природоохоронних заходах парку. Рівень обізнаності з діяльністю парку знаходиться приблизно на одному рівні – біля 75 %. Зменшилась кількість учнів, які оцінюють свій рівень екологічної культури як низький з 30 до 5 %.

Що важливо, проблеми екології хвилюють практично всіх випускників. Це важливо, оскільки для учня дати власну оцінку рівня екологічної культури – це висловити своє власне ставлення до природи.

Література

1. Форманюк І. В., Редінов К. О. Досвід краєзнавчої роботи регіонального ландшафтного парку «Кінбурнська коса» // VII Миколаївська обласна краєзнавча конференція. Історія, етнографія, культура. Нові дослідження. – Миколаїв: «Можливості Кіммерії», 2008. – С. 316.
2. Форманюк І. В. Досвід еколого-освітньої роботи з учнівською молоддю регіонального ландшафтного парку «Кінбурнська коса» // «Збережемо для нащадків». Матеріали I Миколаївських міських екологічних читань. Миколаїв, 2009. – С. 38–39.
3. Форманюк І. В., Чаус В. Б. Краєзнавчому конкурсу «Краю мій рідний» – 5 років // VIII Миколаївська обласна краєзнавча конференція. Історія, етнографія, культура. Нові дослідження. – Миколаїв: «Можливості Кіммерії», 2010. – С. 393–395.